

***Statenstuk* 2004-135**

Provinciale bijdrage bodemsanering voormalige gasfabrieks- terreinen

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Milieu, Water en Groen op 21 juni 2004
- provinciale staten op 7 juli 2004
- fatale beslisdatum: n.v.t.

Voorgestelde status: **B-stuk**

Behandeld door de heer H.A. Booij, telefoonnummer (0592) 36 58 74

Portefeuillehouder: de heer Joh. Dijks

Inleiding

Voor de aanpak van bodemverontreiniging op voormalige gasfabrieklocaties is op landelijk niveau een programmatische aanpak afgesproken. Over de programmatische aanpak bent u de afgelopen jaren meerdere malen geïnformeerd. Kern van de aanpak is het combineren van de bodemsanering met herinrichting van het gebied.

Het programma kent een financieringstekort. Voor Drenthe bedraagt het tekort voor de totale programmaperiode € 14 miljoen (61% van de bodemsaneringskosten). De bijdragen van marktpartijen en gemeenten, alsmede de opbrengsten uit de herontwikkeling zijn hierin meegenomen.

Op basis van het programma is door het Ministerie van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) een bedrag van € 3,95 miljoen toegekend voor de eerste programmaperiode (tot 2005) en is een bestuurlijke toezegging gedaan van € 4,71 miljoen voor de tweede en derde periode (2005-2015).

Op locatieniveau wordt gewerkt aan de verdere uitwerking van de herontwikkeling en de bodemsanering. Door verdere optimalisatie van de planvorming vallen de kosten van de bodemsanering mee in vergelijking met eerdere ramingen. Desondanks zijn de exploitatiebegrotingen niet dekkend.

In voorliggende nota wordt voorgesteld om voor 2004 een provinciale bijdrage van € 0,5 miljoen (eigen middelen) beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de programmatische aanpak van de voormalige gasfabrieksterreinen. Enkel de provinciale bijdrage is onvoldoende om het tekort aan te vullen, maar fungeert als een vliegwiel om gezamenlijk met andere partijen een gedragen oplossing te creëren.

Ook voor de tweede uitvoeringsperiode zal naar verwachting sprake zijn van exploitatietekorten. Voor de jaren 2005 tot en met 2007 wordt de bijdrage meegenomen in de Voorjaarsnota en worden de provinciale middelen geraamd op € 1 miljoen.

Advies

1. Beschikbaar stellen van de voorgestelde provinciale bijdrage van € 0,5 miljoen aan de bodemsanering van de voormalige gasfabrieksterreinen in Drenthe.
2. Het bedrag van € 0,5 miljoen dekken uit de begrotingsruimte en additioneel uit de saldireserve (uitvoering Collegeprogramma; intensivering).

Meetbaar/Beoogd beleidseffect

Met de provinciale bijdrage aan de uitvoering van het programma worden de locaties, die behoren tot de meest verontreinigde in Drenthe, opgeschoond; wordt een bijdrage geleverd om het proces van leegstand en achteruitgang van de bedrijvigheid te keren en de stagnatie in de herontwikkeling op te heffen.

Argumenten

1.1. *Benutten van het draagvlak voor de programmatische aanpak*

Het initiatief "programmatische aanpak" om de problematiek van de voormalige gasfabrieken op te lossen, werd aanvankelijk door de gemeenten en de energiebedrijven met enige scepsis ontvangen.

Gaandeweg het proces is draagvlak ontstaan. Het draagvlak blijkt onder meer uit de bereidheid van de gemeenten om fors te investeren in het planvormingstraject, verantwoordelijkheid te nemen voor de uitvoering, de bereidheid bij gemeenten en marktpartijen om financieel bij te dragen en hun terreinen in het plangebied "ter beschikking te stellen".

Bij uitstel van de uitvoering zal het draagvlak verkleinen, waardoor oplossingen verder weg komen te liggen.

1.2. *Nakomen van de bestuurlijke afspraken met de gemeente en het Regionaal Nutsbedrijf voor Zuid-Drenthe en Noord-Overijssel (RENDO)*

Met RENDO zijn bestuurlijke afspraken gemaakt over onder meer de bijdrage van RENDO aan de programmatische aanpak en de inbreng van de terreinen (ten behoeve van de herontwikkeling); momenteel worden de afspraken in contracten vastgelegd.

Met de gemeenten Meppel en Coevorden zijn bestuurlijke afspraken gemaakt over de uitvoering van de programmatische aanpak en toezeggingen gedaan over de provinciale bijdrage.

1.3. *Extra bijdrage van provincie is nodig om bereidheid extra bijdragen derden los te weken*

Als gevolg van eerder aangegeven oorzaken (zie inleiding) is van een dekkende exploitatie geen sprake. Met name aan de gemeente, maar ook aan andere betrokken partijen zal/is een extra bijdrage worden gevraagd. Ook van de provincie als regisseur in het project wordt een extra bijdrage verwacht. Door de juiste inzet wordt verwacht dat daarmee ook bij andere partijen de bereidheid ontstaat een bijdrage te leveren om de begroting dekkend te maken.

1.4. *Voorkomen van nieuwe stagnatie in de ontwikkeling van de gasfabrieklocaties*

Sinds de jaren tachtig worden oplossingen gezocht voor de aanpak van het probleem. Als gevolg van de complexe situatie, de hoge kosten van sanering en de terughoudendheid bij partijen om verantwoordelijkheden te nemen bleef een oplossing lange tijd uit.

Het gevolg bleef niet onopgemerkt. Leegstand, verpaupering en het onbenut laten van locaties die in potentie een hoge ontwikkelingswaarde hebben.

Door het combineren van saneren met herinrichten en een innovatieve aanpak van de bodemsanering waardoor de kosten kunnen worden beperkt, zijn partijen bereid gevonden om ieder een deel van de kosten te dragen.

Voorkomen moet worden dat wij opnieuw in de fase van stagnatie belanden.

1.5. *Saneren van de meest vervuilde locaties in Drenthe*

De voormalige gasfabrieklocaties behoren tot de meest vervuilde terreinen in Drenthe. Aanpak van de vervuiling is dringend noodzakelijk.

1.6. *Saneren en ontwikkeling van de voormalige gasfabrieklocaties past geheel in de lijn van het Collegeprogramma ontwikkelen stedelijk gebied.*

1.7. *Met de Tweede Kamer en het Ministerie van VROM is afgesproken dat de problematiek van de vervuilde gasfabrieklocaties voor 2015 zal zijn opgelost.*

Uitvoering

Tijdsplanning

Onderstaand is de uitvoering van de programmatische aanpak per programmaperiode en locatie op hoofdlijnen weergegeven.

Locatie	Tot 2005	2005-2010	Na 2010
Meppel	<ul style="list-style-type: none"> - Planvoorbereiding - Vergunningprocedures 	<ul style="list-style-type: none"> - Start bodemsanering 2005 - Vergunningprocedures, aansluitend herinrichting 	Grondwatersanering/monitoring
Coevorden	<ul style="list-style-type: none"> - Planvoorbereiding - Vergunningprocedures 	<ul style="list-style-type: none"> - Start bodemsanering 2005 - Vergunningprocedures, herinrichting vanaf 2007 	Grondwatersanering/monitoring
Assen	<ul style="list-style-type: none"> - Haalbaarheidsstudie - Aanvullend onderzoek 	<ul style="list-style-type: none"> - Planvoorbereiding - Vergunningprocedures - Start bodemsanering - Herinrichting 	Grondwatersanering/monitoring

Financiën

Totale kosten	€ 21.500.000,-- (uitvoering gemeenten)
Inkomsten van derden	€ 20.000.000,--
Lasten voor de provincie 2004	€ 500.000,--
Indicatief 2005-2007	€ 1.000.000,--

De bodemsanering en de herontwikkeling worden door de gemeenten uitgevoerd. De bijdrage van het Ministerie van VROM aan het programma loopt via de provincie.

Incidenteel in:	2004	€ 500.000,--
Indicatie voor de jaren:	2005	€ 500.000,--
	2006	€ 250.000,--
	2007	€ 250.000,--

Voor de dekking voor de jaren 2005-2007 komen wij met nadere voorstellen in de Voorjaarsnota.

Monitoring en evaluatie

De voortgang van de programmatische aanpak wordt periodiek gerapporteerd.

Extern betrokkenen

De gemeenten Assen, Meppel en Coevorden
Marktpartijen RENDO, Essent en Yarden

Communicatie

Aangezien de bijdrage van de provincie op locatieniveau wordt uitonderhandeld zal het GS-besluit niet direct aan betrokkenen worden medegedeeld.

Bijlagen

Geen.

Ter inzage in de leeskamer

1. Programma Herontwikkeling gasfabrieksterreinen Noord-Nederland, december 2001.

Assen, 11 mei 2004

Kenmerk: 17/6.5/2004004228

Gedeputeerde staten van Drenthe,

A.L. ter Beek, voorzitter

J.D. Nauta, secretaris

gm/ck/coll.

Programma

Het programma voor de aanpak van de bodemverontreiniging en herontwikkeling van de voormalige gasfabrieksterreinen, zoals wij dat met de vier noordelijke provincies Groningen, Fryslân, Drenthe en Overijssel hebben opgesteld, is in 2001 gereedgekomen. Dit programma is ingediend bij het Ministerie van VROM.

Voor voormalige gasfabrieklocaties in Drenthe zijn in samenwerking met de gemeenten locatieplannen opgesteld. De resultaten van de locatieplannen zijn als input gebruikt bij het opstellen van het Herontwikkelingsprogramma voor de gasfabrieksterreinen in Noord-Nederland. De locaties Meppel en Assen zijn ingedeeld in de eerste uitvoeringsperiode (tot 2005). De locatie te Coevorden is ingedeeld in de tweede uitvoeringsperiode (2005-2010).

In het programma is ruim aandacht besteed aan de potenties die de verschillende locaties en hun directe omgeving hebben voor herontwikkeling.

Het financieringstekort van het programma is groter dan het door het Ministerie van VROM gegeven richtsnoer voor een rijksbijdrage aan de bodemsanering (te weten 33%). Dit ondanks de inspanningen om tot kostenoptimalisatie te komen en de bijdragen van (markt)partijen die een belang hebben bij de herontwikkeling zo realistisch mogelijk te benaderen. Met een heldere toelichting op het programma-tekort is het programma met een verzoek voor bijdrageverlening op 24 januari 2002 bij het Ministerie van VROM ingediend.

De beslissing van het Ministerie van VROM

De beoordeling van het programma door het ministerie heeft plaatsgevonden op de aspecten Realiteit, Kwaliteit en Volledigheid.

Op 31 mei 2002 heeft elke provincie afzonderlijk een officiële reactie ontvangen op het programma in de vorm van een beschikking Meerjarenprogramma Wet bodembescherming (WBB) 2002 tot en met 2004. Anders dan deze omschrijving doet vermoeden, wordt in de beschikking ook ingegaan op in bestuurlijk overleg afgesproken reserveringen voor de periode na 2004. Dit betekent dat door het ministerie een bereidheid is uitgesproken, om te komen tot een bestuurlijk gebonden reservering voor een programmatische aanpak voor de voormalige gasfabrieksterreinen tot 2015. De toegezegde reserveringen gelden tot een nadere concretisering van de bedragen in de tweede en derde periode van het programma.

Voor de eerste uitvoeringsperiode (periode tot 2005) is de aanvraag neerwaarts bijgesteld. Dit met name als gevolg van aanwezig veronderstelde risico's van een vertraagde start in de uitvoering. Daarnaast is landelijk als lijn gekozen om voorgenomen activiteiten in 2004 te betrekken in het programma voor de volgende periode (programmaperiode 2005-2010).

Het totaal aan gevraagde rijksmiddelen oversteeg het beschikbare rijksbudget. Dit heeft geresulteerd in een algemene korting.

In tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de gevraagde en toegezegde bijdrage voor de voormalige gasfabrieksterreinen in Drenthe.

Tabel 1: Overzicht kosten bodemsanering, gevraagde en toegezegde bijdragen (bedragen afgerond in miljoenen euro's, inclusief BTW)

Geraamde saneringskosten	Exploitatietekort	Gevraagde bijdrage eerste periode	Beschikking van het Ministerie van VROM eerste periode	Gevraagde bijdrage tweede en derde periode	Reserve tweede periode	Bestuurlijke reservering tweede en derde periode
21,54	13,33	8,09	3,95	5,89	1,50	4,71

Het is belangrijk op te merken dat de gevraagde en toegezegde bijdragen aan de uitvoering van het programma gebaseerd zijn op de geraamde exploitatietekorten per locatie. Het betekent echter niet dat het budget Programmatische aanpak gasfabrieksterreinen per locatie is geormerkt. In overleg tussen gemeente, provincie en mogelijk andere partijen zal op basis van de definitieve plannen een bijdrage op locatieniveau worden toegezegd.

Geconcludeerd wordt dat voor het gasfabriekenprogramma in Drenthe beschikbaar is:

- eerste periode: € 3,95 miljoen
- tweede en derde periode: € 4,71 miljoen (bestuurlijke reservering).

De stand van zaken

Het financieringstekort van het programma voor de totale programmaperiode bedraagt voor Drenthe € 14 miljoen (61% van de bodemsaneringskosten). Het tekort is groter dan het door het Ministerie van VROM gegeven richtsnoer voor een rijksbijdrage aan de bodemsanering (te weten 33%). De beoordeling van het programma door het ministerie heeft plaatsgevonden op de aspecten Realiteit, Kwaliteit en Volledigheid. Op basis van het programma is door het Ministerie van VROM een bedrag van € 3,95 miljoen toegekend voor de eerste programmaperiode (tot 2005) en is een bestuurlijke toezegging gedaan van € 4,71 miljoen voor de tweede en derde periode (2005-2015).

De toezeggingen zijn niet conform de gevraagde bijdragen. Kortingen zijn toegepast op basis van de realiteit van het programma (te ambitieus) en het beschikbare budget.

Momenteel vindt overleg plaats tussen het IPO en het Ministerie van VROM over de beschikbare bijdrage voor de tweede programmaperiode. Het komt niet als een verrassing dat het gasfabriekprogramma de bezuinigingsoperatie niet ontloopt. Weliswaar wordt niet teruggekomen op eerdere afspraken, wel wordt het tempo waarin bijdragen beschikbaar komen vertraagd. Bovendien worden de eerder toegepaste kortingen niet gecorrigeerd.

Op locatieniveau wordt gewerkt aan de verdere uitwerking van de herontwikkeling en de bodemsanering. Door verdere optimalisatie van de planvorming vallen de kosten van de bodemsanering mee in vergelijking met eerdere ramingen. Desondanks zijn de exploitatiebegrotingen niet dekkend. Oorzaken zijn de lagere bijdrage van het Ministerie van VROM in combinatie met de verslechterde (herontwikkelings)markt en de gevolgen van bezuinigingen die ook op gemeentelijk niveau doorwerken.

In voorliggende nota wordt een voorstel gedaan om een (aanvullende) provinciale bijdrage van € 0,5 miljoen (periode 2004) te verlenen aan de uitvoering van de programmatische aanpak van de voormalige gasfabrieksterreinen. Tevens wordt aangekondigd dat in de Voorjaarsnota een reservering van € 1 miljoen wordt opgenomen voor de aanpak van de vervuilde gasfabrieksterreinen.

Provinciale staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van gedeputeerde staten van Drenthe van 11 mei 2004, kenmerk 17/6.5/2004004228;

BESLUITEN:

- I. een bijdrage van €0,5 miljoen ter beschikking te stellen voor de bodemsanering van de voormalige gasfabrieksterreinen in Drenthe;
- II. het bedrag van €0,5 miljoen te dekken uit de begrotingsruimte en additioneel uit de saldireserve (uitvoering Collegeprogramma; intensivering).

Assen, 7 juli 2004

Provinciale staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

gm/ck/coll.

